

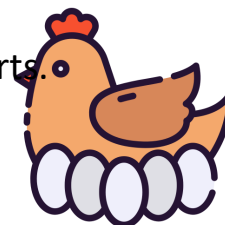
DIERENWELZIJS BEOORDELING LEGKIPPEN

› Voor wie?

Veehouder, dierverzorgers, dierenarts.

› Welke soorten?

Legkippen

› Welk fokkerij type?

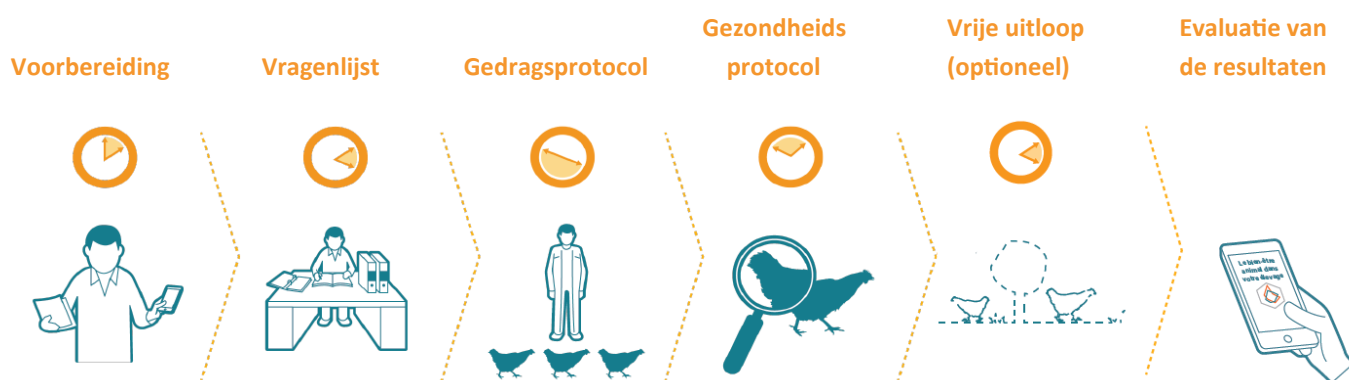
Stal- of volièresystemen, met of zonder vrije uitloop.

› Wanneer?

Idealiter tussen 25 en 30 weken; na 55 weken.

Drie-in-één protocol

De indicatoren (enquête uitgevoerd op het bedrijf) worden verzameld in 3 fasen: de vragenlijst, het gezondheidsprotocol en het gedragsprotocol. Er is voorbereidingstijd nodig om de verschillende documenten te verzamelen en de observatieprotocollen te volgen.

Implementatie van het protocol voor leghennen.

Beoordeling

De bemonstering moet representatief zijn voor het hele toom, zonder elk dier apart te observeren. Daardoor wordt de tijd die nodig is om de evaluatie uit te voeren beperkt. Talrijke wetenschappelijke studies hebben de methoden en de steekproefomvang geverifieerd om het optimale resultaat te verkrijgen, terwijl de vereiste evaluatietijd verkort werd. Het is een cruciale stap die nauwgezet moet worden uitgevoerd.

Onbedoelde beïnvloeding van de resultaten

Beïnvloeding is aanwezig wanneer de resultaten op een niet-willekeurige manier worden aangepast. De menselijke psychologie is hiervoor vaak verantwoordelijk omdat we bewust of onbewust resultaten willen neerzetten. Het is bijvoorbeeld belangrijk om niet te “zoeken” naar gewonde dieren of het tegenovergestelde, juist degenen die dicht bij de mens komen. Wees waakzaam! Weersomstandigheden, licht of tijd van de dag kunnen ook van invloed zijn op het gedrag van het dier: noteer al

10 min.

1. Meetpunten in een vragenlijst

De vragenlijst verzamelt indicatoren van materialen, gerelateerd aan de leefomgeving van het dier.

- › Beschikbaarheid van voederbakken
- › Beschikbaarheid van drinkbakken
- › Beschikbaarheid van zitstokken
- › Beschikbare ruimte rondom de dieren
- › Sterftecijfer (geaccumuleerd)
- › Slachtmethode op de boerderij
- › Andere ingrepen (snavel trimmen, knippen van de vleugels, inkorten van de klauwen, andere)
- › Verrijking (aan- of afwezigheid)
- › Bedrijfsgewoonten (om te waarschuwen bij aankomst: zet de radio aan, klop op de deur)

Materiaalgerichte, diergerichte indicatoren

In het welzijnsbeoordelingsprotocol worden diergerichte indicatoren verkozen boven materiaalgerichte indicatoren, aangezien ze de welzijnsstatus op een concretere manier meten. Ze kunnen direct op het dier worden waargenomen (bijvoorbeeld rust- & onderhoudsgedrag) of indirect (bijvoorbeeld door de sterfte-cijfers).

2. Gedragsbeoordeling

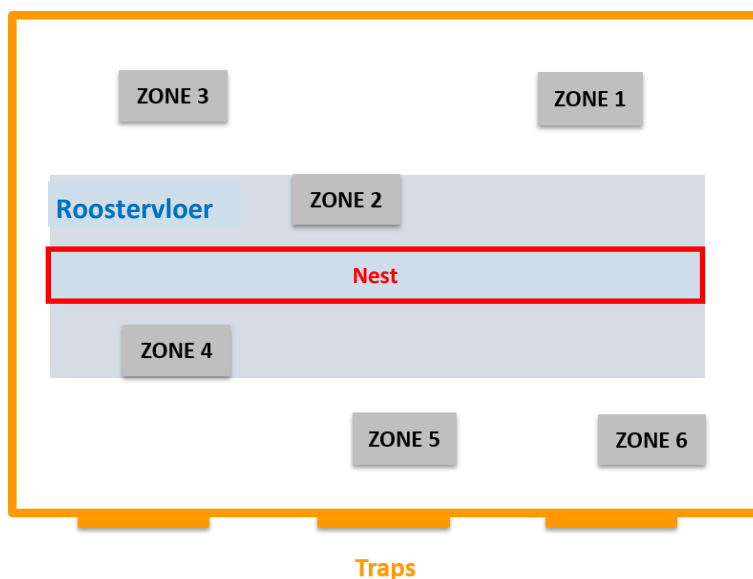
Om het welzijn van de vogels te beoordelen, is de directe observatie van de dieren essentieel; dit is de reden dat de gedragsmetingen zo belangrijk zijn. Door getraind te zijn in gedragsobservatie en het volgen van een specifiek wetenschappelijk protocol, wordt de validiteit van de resultaten verzekerd.

Op welke manier de juiste metingen?

De beoordeler kiest 6 zones in de stal, voldoende ver van elkaar verwijderd om het risico te vermijden om tweemaal dezelfde vogel te observeren en om een representatief monster van de toom te verkrijgen.

Observatiezones moeten elk ongeveer 2 m² groot zijn. Het staat de waarnemer vrij om vaste visuele aanwijzingen te definiëren om de zone af te bakenen.

Van de 6 observatiezones moeten er 2 op de roostervloeren liggen.

Caption:

Observation zones

Enkele voorzorgsmaatregelen

Draag dezelfde kleur kleding als door de veehouder wordt gebruikt en loop het gebouw binnen in dezelfde routine als de veehouder gewoonlijk doet (alleen voor dierenartsgebruikers). Aarzel niet om de grootte van de observatiezone en de locatie aan te passen, om de vogels comfortabel te observeren zonder ze te storen. Zorg ervoor dat er voldoende licht is om de evaluatie uit te voeren. In geval van een plotselinge gebeurtenis die het gedrag of de vogels beïnvloedt (onweer, vliegtuig...), stop dan de observatie en begin een paar minuten later opnieuw zodat de vogels terug kunnen keren naar hun normale activiteit.

Om de beoordeling te starten, plaatst u uzelf bij de ingang van het gebouw of in de ingangssluis als u door een raam alle dieren in de stal kunt zien en observeert:

› Verspreiding van vogels

(dit kan 1. homogeen zijn, d.w.z. maximaal 3 kleine zones zonder vogels, 2. bijna homogeen, d.w.z. aanwezigheid van enkele lege ruimtes maar van kleine afmetingen, of 3. heterogeen, d.w.z. een of meerdere grote zones zonder vogels)

Per observatie zone, tel het aantal aanwezige vogels.

Noteer vervolgens elk voorkomen van de volgende gedragingen in 2 minuten tijd:

› **Stofbaden** (liggend op de grond schudt het dier met zijn vleugels en klauwen om zijn veren met stof en zand te bedekken)

› **Fourageren** (pikt in het strooisel/zand of een ander element - behalve het voer - en/of schraapt het strooisel met zijn klauwen)

› **Gladstrijken** (reinigt zijn eigen veren met zijn snavel)

› **Uitstrekken van vleugels/poten of klappen van vleugels** (de vogel rekt een of beide vleugels rustig en ter plekke uit - zonder bewegingsactiviteit - of steekt een van zijn poten uit, klapt met zijn vleugels)

› **Positieve interactie met andere vogels** (onderlinge verzorging, niet-agressief pikken, duelleren)

› **Agressief gedrag ten opzichte van andere vogels** (agressief pikken gericht op een of meerdere vogels, het kop of de nek zijn vaak doelwit). Let op dat duels geen indicatie zijn van agressief gedrag.

Wees waakzaam in het onderscheid van agressief pikgedrag of van een interactie. Inderdaad, duels tussen dieren zijn niet hetzelfde als of synoniem met agressie.

Wanneer de 2 minuten zijn verstreken, tel dan opnieuw het aantal vogels dat in de zone aanwezig is.

Noteer voor elke zone het percentage vogels met de volgende activiteit:

- › **Beweging** (de vogel beweegt minstens twee stappen zonder enige agressieve of paniekbeweging)
- › **Hijgen** (ademt snel, de bek is open)

Geef voor elke zone aan of er verrijking/zitstokken aanwezig zijn en of deze door de vogels worden gebruikt tijdens de observatieperiode. Noteer agressief gedrag dat is waargenomen, met name rond voer- en drinkbakken.

Kwalificeer aan het einde van de beoordeling van elke zone:

- › **De reactie van vogels op menselijke aanwezigheid** (naderen tot op ongeveer 1 meter van de observator; met of zonder contact met de observator)

Hanteren vogels (optioneel)

- › **Vang twee vogels** en noteer het aantal vogels met keelbot schade. Palpeer het keel-been van de vogel en noteer elke vervorming of afwijking van zijn normale vorm.

30 min.

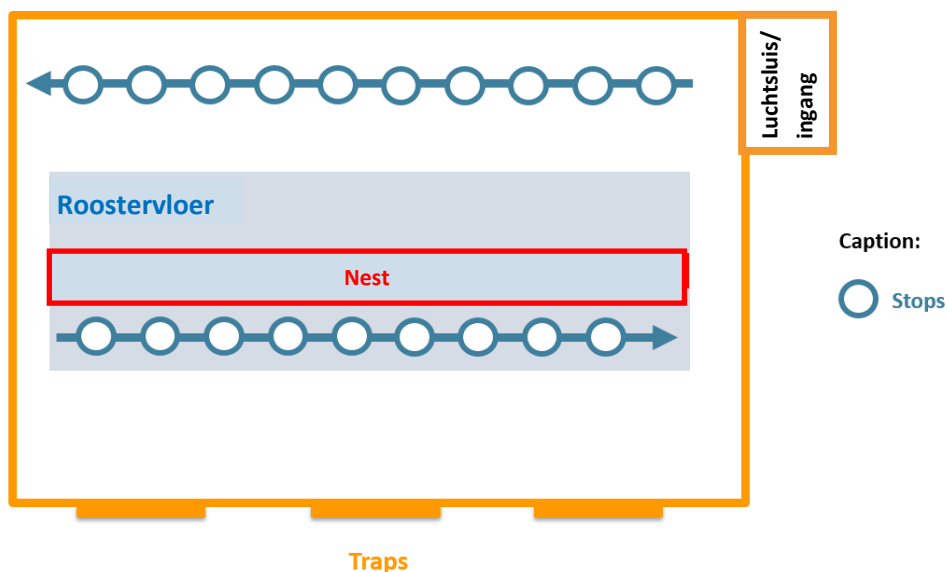
3. Gezondheidsbeoordeling

Gezondheidsinformatie, gekoppeld aan gedragsobservaties, is nodig om een zo volledig mogelijke beoordeling te garanderen.

Op welke manier de juiste metingen?

Volg 2 routes uit zoals hieronder aanbevolen:

1. Houd een rustig tempo aan;
2. Plan om 8 stops te maken tijdens de eerste route en 7 stops tijdens de tweede route, gelijkmatig verdeeld over de lengte van de stal;
3. Identificeer bij elke stop willekeurig 3 hennen en observeer op de hieronder beschreven indicatoren. Als een hen zich bezighoudt met meerdere indicatoren, moeten ze allemaal genoteerd worden door de beoordelaar.

Noteer elke keer:

- › **Gewond:** wonde van minstens 1 cm, genezen of nog vers, op het hoofd, de rug of de achterkant.
- › **Andere afwijking:** vogel met verkleurde kam, ...
- › **Kwaliteit snavel trimmen:** geen snavel trimmen; normaal snavel trimmen; met kleine afwijkingen; met grote afwijkingen
- Klein:** een dier ongeveer de helft kleiner dan de gemiddelde vogel.
- › **Zones zonder veren:** (rug, staart, cloaca / nek, hoofd / vleugels)
- › **Conditie verenkleed:** zeer goed; enkele beschadigde of ontbrekende veren; minstens 5 cm blote huid

Maak een schatting aan het einde van elk wandelroute:

- › **De kwaliteit van de bodembedekking** (of kruimelig en droog, of kruimelig maar vochtig, of kruimelig maar op sommige plaatsen korstig, of helemaal korst en nat).

Aan het einde van de beoordeling kwalificeert u:

- › **De aanwezigheid van groepsbeweging/paniek** van de vogels tijdens de beoordeling.
- › **De nervositeit van de vogels** tijdens de beoordeling.

Enkele voorzorgsmaatregelen:

Om de beoordelings-bias te beperken, observeert u de 1e kip voor u en vervolgens de 2 hennen aan de linkerkant. Dit voorkomt dat u zich concentreert op dieren met afwijkingen.

Algehele beoordeling

Dankzij de applicatie zijn de beoordelingsresultaten direct zichtbaar.

De cijfers van elk criterium worden op een spinnenwebdiagramm gezet, zodat de resultaten kunnen worden vergeleken met andere bedrijven met dezelfde pluimveeproductie.

De veehouder kan ook de details van elke indicator ontvangen. Er wordt advies voorgesteld om de volgende resultaten te verbeteren.

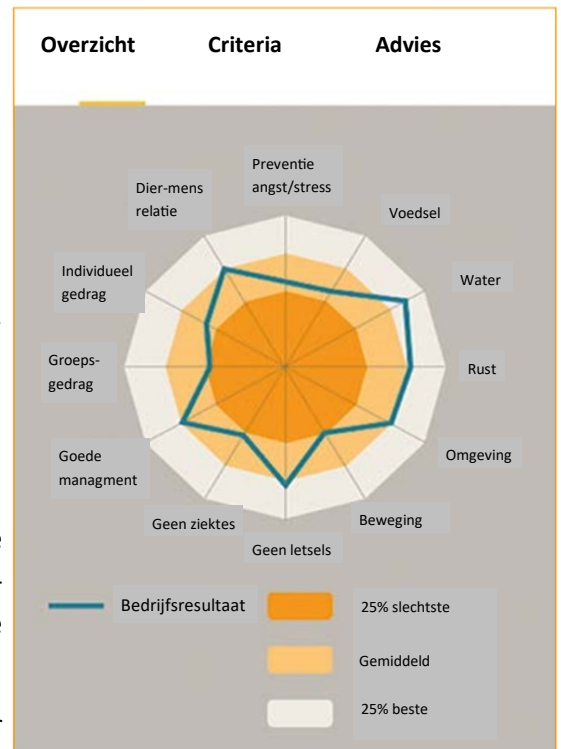
Hoe verder?

Deze app is gebouwd om het dierenwelzijn te verbeteren. Met de weergave van de resultaten kunt u de sterke en zwakke punten binnen het bedrijf visualiseren. Om zwakke of problematische criteria te verbeteren kunt u:

- informatie uitwisselen met uw technicus of dierenarts over het voorgestelde actieplan van de app, om de toekomstige resultaten van uw beoordeling te verbeteren.
- acties of aanvullende maatregelen te nemen. U merkt dan het effect van eventuele wijzigingen door de beoordeling te herhalen.

De applicatie is beschikbaar voor smartphones

De applicatie is een gemakkelijke, gebruiksvriendelijke tool. Het maakt het mogelijk de welzijnsbeoordeling te vergemakkelijken: **verzameling en analyse van de gegevens** door middel van formules en geïntegreerde berekening, evenals resultaten op een **spinnenwebdiagramm**. Afhankelijk van de beoordelingsresultaten wordt enige begeleiding geboden. Een kort voorbeeld-filmpje waarin het gebruik van de applicatie wordt uitgelegd, is beschikbaar voor de gebruikers. De training wordt gegeven door ITAVI om de juiste methode en een goed gebruik van de applicatie te verzekeren.

Spinnenwebdiagramm van de beoordelingsresultaten via de EBENE-methode, op smartphone. Elke kleur vertegenwoordigt het resultaat van de pluimveeproductie van de veehouders (in bruine schakering, de zwakste 25%, in lichte schakering, de beste). De beste 25% markeringen worden weergegeven in de rand van het spinnenweb, het midden vertegenwoordigt de laagste markerin-gen.

Voor meer details over de aanpak

Welzijnsverbeteringstool in de pluimvee-industrie (EBENE-methode; welzijnsbeoordeling)

Meer informatie op www.itavi.asso.fr

Contactpersoon: Laura Warin / Amandine Mika

E-mail: contact_EBENE@itavi.asso.fr

Mede mogelijk gemaakt dankzij de steun van:

Dit project wordt ook ondersteund door het programma "Horizon 2020 Onderzoek en Innovatie" van de Europese Unie onder de financieringsovereenkomst nr. 816172

